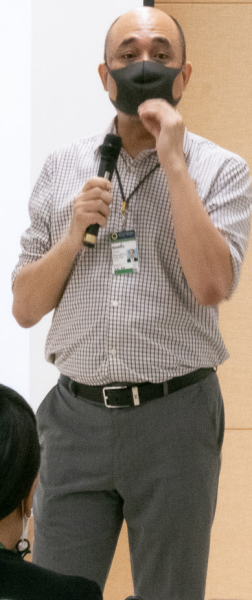

02

Facilitation

Yodying Dangprapai

เหตุใดควรใช้

Team-Based Learning

ผศ. ดร. นพ.ยอดยิ่ง แดงประไพ

ภาควิชาสรีรวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

“ในวงการการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
เมื่อมองย้อนกลับไปจะพบว่ามีการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ
เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของสังคมทั้งในส่วนของ
ผู้ป่วยและผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ”

ประมาณ 110 ปีก่อนได้เริ่มมีการรณรงค์ให้นักศึกษาแพทย์มีความรู้วิทยาศาสตร์พื้นฐานอย่างเพียงพอก่อนที่จะเรียนรู้ผ่านการดูแลผู้ป่วย และต่อมาได้มีการส่งเสริมให้จัดการสอนที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ผลของปรากฏการณ์ดังกล่าวที่สำคัญ คือ การเรียนการสอนรูปแบบ problem - based learning (PBL) ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเกือบ 50 ปี อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดของ PBL ที่ต้องการ facilitator จำนวนมากในขณะหนึ่ง ๆ ทำให้เกิดปัญหา facilitator ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในหลักสูตรที่มีนักศึกษาจำนวนมาก วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบ active อีกรูปแบบจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกำลังเป็นที่นิยมในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ team-based learning (TBL)

เหตุใด

team-based learning

จึงเป็นที่นิยมมากขึ้น?

ปัจจัยหลักที่ช่วยให้ TBL เป็นที่นิยมทั้งในหลักสูตรที่มีนักศึกษามากและหลักสูตรที่จำนวนนักศึกษาไม่มากนัก คือ TBL เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่:

1. ส่งเสริม accountability ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนและของทีม
2. ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ต่อเนื่องเป็นขั้นตอน พร้อมกับได้รับ immediate feedback
3. ส่งเสริม transferable skills ที่สำคัญ โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีม และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากโครงสร้างการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของ TBL ที่สอดคล้องกับ flipped learning ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาค้นหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองก่อนมาร่วมกิจกรรม โดยคาบเรียน TBL จะเริ่มด้วย individual readiness assurance test ที่มีการให้คะแนนรายบุคคลเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมี accountability ต่อการเรียนรู้ของตนเอง จากนั้นเป็นกิจกรรม team readiness assurance test ที่คะแนนจะเป็นผลจากการช่วยกันแก้ปัญหาของทีม เป็นการส่งเสริมให้เกิด accountability ต่อทีม ซึ่ง accountability ทั้งสองส่วนมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ถ้าขาดทั้งสองขั้นตอนนี้ไป ผู้เรียนอาจมาเข้าเรียนโดยไม่ได้เตรียมตัวและไม่เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมได้

การออกแบบคำถามแต่ละข้อของ TBL จะเป็น backward design จากคำถามสุดท้ายที่เป็น application exercise ย้อนกลับลงมา เป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนทำ application exercise ได้อย่างถูกต้อง หรือประสบความสำเร็จตาม learning outcome ของกิจกรรมนั้น ๆ ดังนั้นความรู้ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้ในระหว่างแก้โจทย์ปัญหาช่วง readiness assurance จึงมีความสำคัญมาก การออกแบบ โจทย์คำถามและตัวเลือกที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจที่แท้จริง ได้รับการแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนผ่านกระบวนการ immediate feedback ในขั้นตอนของ team readiness assurance test และการ discuss หรือแม้แต่ debate กับทีมอื่น ๆ นอกจากนี้ facilitator ยังดูแลช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง ผ่านกระบวนการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

นอกจากความรู้ทางวิชาการในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ TBL ยังช่วยส่งเสริม transferable skills ที่สำคัญต่างๆ โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในทีมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละทีมได้คำตอบที่ถูกต้อง facilitator จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นน้อยจะได้รับโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น เป็นการสร้างความมั่นใจที่จะแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมครั้งต่อ ๆ ไป ผู้เรียนที่ไม่เปิดโอกาสให้คนอื่นได้แสดงความคิดเห็นจะได้รับ feedback เพื่อการพัฒนาทั้งจาก facilitator และสมาชิกในทีม

“ด้วยประสิทธิภาพของ TBL ที่ส่งเสริมทั้งความรู้ทางวิชาการที่เป็น higher-order thinking และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ทำให้ TBL ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพต่าง ๆ”

ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ของการเรียนรู้ผ่าน team-based learning

คืออะไร?

ความสำเร็จต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่าน
TBL ขึ้นกับปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 3 ข้อ คือ

1. การเลือกหัวข้อที่เหมาะสม รวมถึงการเขียน
โจทย์คำถามที่ท้าทาย
2. ความพร้อมในการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
แต่ละทีม
3. ทักษะของ facilitator ที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วน
ร่วมของผู้เรียน

TBL ไม่ได้เหมาะกับการสอนเนื้อหาทุก
รูปแบบ ถ้า learning outcomes ของประเด็น
นั้น ๆ เน้นเพียงความจำหรือความเข้าใจพื้นฐาน
อาจไม่เหมาะกับการใช้วิธีการสอนแบบ TBL
เพราะอาจมีเนื้อหาที่ต้อง discuss หรือ debate
ไม่มากพอ รวมทั้งสามารถสอนด้วยวิธีอื่น ๆ ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม
กับ TBL จึงมีความสำคัญมาก ควรเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียน
เข้าใจได้ยากถ้าเรียนผ่านการเรียนรูปแบบอื่น ๆ หรือ
เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนมักจะเข้าใจคลาดเคลื่อน

การทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในทีมทุกคน
และ facilitator มีความสำคัญมากเช่นกัน ทีมที่
รู้จักและเข้าใจกันจะทำงานได้ดี เรียนรู้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพในเวลาจำกัดได้ดีกว่าทีมที่เพิ่งเจอกัน
ดังนั้นการจัดกลุ่มและดูแลให้แต่ละกลุ่มพัฒนาสู่
ความเป็นทีมจึงเป็นความท้าทายสำคัญของ facilitator
นอกจากนี้ facilitator ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง
ความเห็นมากที่สุดก่อนที่จะบอกคำตอบที่ถูกต้อง
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบของการบริหารจัดการเวลาที่มี
อย่างเหมาะสม

ผลของประสบการณ์ team-based learning ต่อผู้เรียนและผู้สอน

มีการศึกษามากมายแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่าน TBL ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางวิชาการได้เทียบเท่าหรือดีกว่าการเรียนรู้ผ่านการสอนแบบบรรยาย แต่ประเด็นสำคัญที่การบรรยายให้ไม่ได้ คือ การส่งเสริม transferable skill ในนักศึกษา โดยเฉพาะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับผู้สอนนั้น พบว่า เมื่อนักศึกษาเตรียมตัวมาเรียนอย่างดีจากกระบวนการที่ส่งเสริม accountability ผู้สอนก็มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น นอกจากนี้การได้แสดงบทบาทของ facilitator และได้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อประเด็นที่ท้าทาย เป็นความรู้ที่สำคัญที่จะได้นำไปใช้จริง ก็สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สอนอย่างมาก

ข้อจำกัด ความท้าทาย ของ team-based learning

สำหรับคำตอบของประเด็นนี้ จะกลับไปที่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ TBL ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การทำงานเป็นทีมของผู้สอนที่ช่วยกันเลือกหัวข้อที่เหมาะสม การออกแบบโจทย์คำถามที่ส่งเสริมการ discuss การเตรียมผู้เรียนด้านทักษะการทำงานเป็นทีม การฝึกให้ผู้สอนได้พัฒนาทักษะการเป็น facilitator รวมทั้งการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม จึงเป็นทั้งข้อจำกัดและความท้าทายต่อความสำเร็จของการเรียนการสอนแบบ TBL

จากข้อดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่าน TBL และ ความท้าทายของการจัด TBL ที่มีประสิทธิภาพ บทความใน SHEE journal ฉบับนี้ จะให้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์ที่สนใจจะจัด TBL เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป ถึงแม้จะมีวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ เข้ามา แต่เชื่อได้ว่า TBL จะยังเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต